

[A. Svensson.]

Ting Hr. Holger Andersen, stillede sig meget forstående over for Spørgsmaalet, men mit Syn paa Sagen mødte ogsaa kraftig Modstand, saa de tyske Skolekommissioner blev ikke gennemført dengang.

Blandt dem, der var afgjorte Modstandere af de nationalt delte Skolekommissioner, var den forhenværende sønderjyske Minister H. P. Hanssen og Landstingsmand Jepsen Christensen. Jeg synes, det kan have en vis Interesse i Dag at se, hvorledes de motive-rede den Holdning, de indtog. H. P. Hanssen hævdede, at det, der laa bagved, var Forsøget paa at isolere det tyske Mindretal fra den øvrige Befolkning. I en Artikel i sit Blad „Hejmdal“ for 22. December 1928 skrev han herom følgende — jeg beder om den højtærede Formands Tilladelse til et Par Citater—:

„Men netop en saadan Isolering-Politik fra Mindretallets Side eller over for Mindretallet er blevet skarpt fordømt baade paa den interparlamentariske Konference i Amerika for et Par Aar siden og paa Folkeforbundsunionens-Ligaens Kongresser i de senere Aar. Det tyske Mindretals politiske Ledelse i Nordslesvig gaar her stik imod de betydningsfulde Bestræbelser, der med almindelig international Anerkendelse udfoldes for at skabe et roligt Samvirke mellem Befolkningerne i Mindretalene med det Formaal at naa til rolige, for alle Parter og for det indbyrdes Forhold mellem Nationerne mest tilfredsstillende Forhold.“

Landstingsmand Jepsen Christensen, der oprindeligt har været med til at tilrettelægge den sønderjyske Skolelovgivning, fremsatte omtrent samtidig en lignende Udtalelse over for Venstres Pressebureau. Han erklærede her, vendt mod det ærede Medlem Hr. Schmidt:

„Hans Opfattelse af de sammensatte Skolekommissioner i de nationalt blandede Egne adskiller sig i væsentlig Grad fra min Opfattelse, idet hans Formaal afgjort synes at være Isolering af det tyske Mindretal paa dette Omraade, medens min Opfattelse gaar ud paa, at det, Befolkningselementet i et Grænseland maa opdrages til, er fuldt ud at anerkende hinandens frie Selvbestemmelsesret paa det sproglige og aandelige Omraade, for derigennem at skabe den gensidige Agtelse og Respekt for hinandens Rettigheder, som fører til et Samliv, der virker udsonende og befrugtende.“

Jeg gjorde heroverfor gældende, at naturligvis kunde man ikke være blind

for, at der ogsaa var noget af en Isolations-tendens fremme i den Forbindelse. Det tyske Mindretal vilde saa vidt muligt unddrage sig dansk Indflydelse paa Skolevæsenets Omraade, som man vilde gøre det ogsaa paa andre Omraader. Men det vil et nationalt Mindretal altid være tilbøjeligt til, og det maatte vel alt i alt kaldes en naturlig Bestræbelse, som man vanskeligt kunde dæmme op imod. Et nationalt Mindretal vil altid til en vis Grad udgøre en Stat i Staten. Det var vi selv under preussisk Styre i sin Tid, og trods det bliver der mangfoldige Felter tilbage, hvor Samarbejde er uundgaaeligt, og hvor man vil søge eller blive nødt til at søge det uanset de nationale Skil-linier.

For øvrigt kunde vi ikke hindre, fortsatte jeg, at der ogsaa under den dagældende Skoleordning etableredes et vist kulturelt Selvstyre. Til at begynde med søgte den tysksindede Del af Befolkningen næsten overalt at faa oprettet offentlige tysksprogede Skoler, senere gik man mere og mere over til at oprette tyske Privatskoler. Jeg henviste til en lige offentliggjort Statistik, hvorefter der ved Slutningen af 1928 blev undervist i alt 2 889 Børn i tyske Skoler i Nordslesvig, af hvilke 2 061 i offentlige Skoler og 828 i Privatskoler, og jeg forudsagde, at Udviklingen med eller uden vor Billigelse med raske Skridt vilde gaa videre i den Retning. Det er da ogsaa sket. Der blev i 1937 — det er de sidste Tal, der foreligger offentligt — undervist i alt 3 426 Børn i tyske Skoler i Nordslesvig, af hvilke 1 942 i offentlige Skoler og 1 484 i Privatskoler. Den Tilgang af Børn, der har fundet Sted i Mellemtiden til de tyske Skoler, er altsaa udelukkende kommet Privatskolerne til gode.

Jeg anbefalede herudfra, at vi ikke lod os hypnotisere af Isolationsmomentet. Jeg gjorde opmærksom paa, at mine Betragtninger ikke var af teoretisk Art, men at jeg havde 8 Aars Erfaring som Medlem af Haderslev Skolekommission og mig, og at jeg derved var blevet overbevist om Gavnigheden af nationalt delte Skolekommissioner. Nationale Gnidninger og Stridigheder vilde bedst kunne undgaas, hvor hver Part havde sit eget at raade over, og hvor man ikke behøvede at frygte for Indgrib fra Modparten.

Til sidst fastslog jeg, at vel var Indførelsen af tyske Skolekommissioner først og fremmest en Indrømmelse til det tyske Mindretal, men vi maatte ikke glemme, at vi havde nationalt stærkt blandede Sogne nede ved Grænsen, hvor der i Kraft af den